

نهیضت سواد آموزشی دیجیتال

احمد صدق زاده

سرعتی بخوان

سلام. اینجا جایی است که می‌خواهیم از زاویه‌ای امروزی و نوین به دنیای دیجیتال اطرافمان نگاه کنیم تا بتوانیم با فراگیری مهارت‌های استفاده از این دنیای دیجیتال، زندگی نزدیک‌تری به لبه فناوری داشته باشیم. قرار است با هم به سواد دیجیتال و ابعاد آن بپردازیم. اگر بخواهم در چند جمله کوتاه عبارت «سواد دیجیتال» را تعریف کنم، باید بگویم: توانایی یافتن و جست‌وجو کردن، استفاده کردن، تولید محتوا و به اشتراک گذاری اطلاعات از طریق فناوری‌های اطلاعاتی و همچنین اینترنت.

اگر نمی‌خواهید از فناوری‌های جدید و سرعت دنیای دیجیتال عقب بیفتید، باید در فراگیری فناوری‌های دیجیتال و مهارت استفاده از آن‌ها جدی و پرتلاش باشید. این مهارت در بالابردن کیفیت زندگی و آسان‌تر کردن آن به شما کمک می‌کند. اینجاست که وقتی با اطلاعات و «سواد» کامل وارد دنیای دیجیتال می‌شوید، نگران امنیت یا متضرر شدن نخواهید بود. امروزه خیلی از کارهای روزمره ما انسان‌ها، به‌عنوان شهروند، بر پایه و محور سواد دیجیتال می‌چرخد؛ مثل بانکداری الکترونیک، ارتباط با دوستان، ارتباط کاری، استفاده از تلفن همراه هوشمند و خدمات دولت الکترونیک.

اولین گام در آشنایی با هر حوزه‌ای، واژه‌شناسی آن حوزه است. مثلاً هنوز بعضی از ما بعد از چندین سال رویارویی و دست‌وپنجه نرم کردن با فناوری‌های نوین، تفاوت دو واژه «دیجیتال» و «برخط» را نمی‌دانیم و آن‌ها را به اشتباه به‌جای هم به کار می‌بریم، یا می‌پنداریم که استفاده از نرم‌افزارهای برخط قطعاً بهتر از نرم‌افزارهای غیربرخط است. اگر به «سواد دیجیتال» مسلح شویم، متوجه خواهیم شد، در برخی از کاربردها و عملکردها، نرم‌افزارهای غیربرخط که اطلاعات را با دنیای اینترنت یا رایانه‌های دیگر و تحت شبکه‌های رایانه‌ای تبادل نمی‌کنند و گاه به بانک‌های اطلاعاتی درونی مجهز هستند، به دلیل آنکه در تبادل اطلاعات با بانک یا پایگاه اطلاعاتی از سرعت بالاتری برخوردار بوده، بهترند. دومین نکته‌ای که می‌خواهیم در مورد آن صحبت کنیم، واژه‌های «دیجیتال» و «برخط» هستند. بگذارید بیا یک مثال توضیح بدهم. از اواخر سال ۲۰۱۲ میلادی سیر جست‌وجوی کلمه «بازاریابی دیجیتال» از «بازاریابی برخط (اینترنتی)» پیشی گرفته است.

مهارت دیجیتال

به‌طور عمومی

به مهارت‌های

استفاده از

ابزارهای دیجیتال

گفته می‌شود، اما

سواد دیجیتال

عبارت است از

دلیل و ضرورت

استفاده از این

ابزارها و شناخت و

تسلط بر آن‌ها.

Digitally
Marketing

توانایی استفاده، دسترسی، ارزیابی و برقراری ارتباط از طریق بن‌سازه (پلتفرم) های دیجیتال. بن‌سازه دیجیتال به اینترنت و تمام ابزارهایی گفته می‌شود که امکان دسترسی به اینترنت و خرید، انتقال اطلاعات یا انجام کارهای دیگر را به افراد می‌دهد. به این ترتیب، تمام افراد جامعه از کارگر و کشاورز گرفته تا معلم و دانشجو، یا حتی پدر و مادر، در جهان دیجیتال امروز و به‌ویژه در آینده خیلی نزدیک، به داشتن سطحی از سواد دیجیتال در کنار مهارت دیجیتال نیازمندند. در غیر این صورت برای انجام امور روزمره خود با مشکل روبه‌رو خواهند شد.

دستگاه‌های آموزشی باید از دانش‌آموزان و دانشجویان انتظار داشته باشند که هم داوطلبانه و هم مسئولانه محتوای دیجیتال تولید کنند و به اشتراک بگذارند. آن‌ها باید فرابگیرند که صرفاً خواندن متن از روی صفحات وب، سواد دیجیتال به حساب نمی‌آید. این‌طور خواندن با خواندن کاغذی فرقی ندارد. سواد دیجیتال زمانی مطرح می‌شود که مهارت‌های شناختی و فنی برای یافتن، ارزیابی، ایجاد و انتقال اطلاعات به کار گرفته شود. آن‌ها باید بتوانند هنگام خواندن، در صورت لزوم، نه‌تنها مهارت مطالعه را از دست ندهند، بلکه اطلاعات تکمیلی را بیابند، به پیوندهای مرتبط سر بزنند، فایل‌ها را با نام درست ذخیره کنند، اطلاعات را ارزیابی کنند و از اعتبار آن‌ها مطمئن شوند. قوانین «حق انتشار» یا حقوق مؤلف را رعایت کنند. این‌ها تنها بخشی از سواد دیجیتال هستند که کودکان و نوجوانان و جوانان باید آموزش ببینند.

به‌هرحال، ممکن است سواد دیجیتال نه در دهه‌های پیش رو، بلکه در همین چند سال آینده، بیشتر از آنکه فکرش را بکنید، ما را نیازمند خودش کند. شما در هر گام از زندگی‌تان ممکن است به فناوری و محیط دیجیتال متصل باشید. باید خودمان را به آن مسلح کنیم تا بتوانیم در کنار مهارت‌هایی که در هنرستان فرامی‌گیریم، از این سلاح (سواد دیجیتال) به‌منظور آسان‌سازی و بهره‌گیری بیشتر در زندگی استفاده کنیم.

ادامه دارد...

هم‌اکنون بازاریابی برخط یکی از ابزارها و زیرمجموعه‌های بازاریابی دیجیتال محسوب می‌شود که ابزارهای دیگری از قبیل وسایل و رسانه‌های دیجیتال و همچنین تبلیغات دیجیتال دارد. پس به‌کاربردن این کلمات به‌جای هم، معنای درستی را به مخاطب منتقل نمی‌کند و ممکن است سبب برداشت اشتباه نیز بشود.

تفاوت واژه‌های «سواد دیجیتال» و «مهارت دیجیتال» نیز قابل توجه است. چراکه مهارت دیجیتال به‌طور عمومی به مهارت‌های استفاده از ابزارهای دیجیتال گفته می‌شود؛ اما سواد دیجیتال عبارت است از دلیل و ضرورت استفاده از این ابزارها و شناخت و تسلط بر آن‌ها. به این مثال دقت کنید. هنرآموزتان به شما مأموریت می‌دهد به‌صورت برخط چند ابزار کوچک برای کارگاه هنرستان خریداری کنید. شما برای انجام این کار هم به مهارت دیجیتال نیاز دارید و هم به سواد دیجیتال. از طریق مهارت‌های دیجیتال می‌توانید به اینترنت متصل شوید، ابزار موردنظرتان را در موتور برای یافتن، ارزیابی، جست‌وجو بیابید، به وبگاه فروشنده کالا بروید، کالاها را سفارش بدهید و هزینه آن‌ها را پرداخت کنید و رسید دریافت کنید. همه این کارها در حوزه «مهارت دیجیتال» دسته‌بندی می‌شوند.

اما اینکه وبگاهی را پیدا کنید که شما را برای انتخاب کالا راهنمایی یا ابزار را نقد کند و اینکه بتوانید با روش‌هایی، اعتبار این وبگاه را بسنجید و مطمئن شوید معتبر است، دیدگاه سایر خریداران را بخوانید، وقت بگذارید و به تصویرهای محصولات سر بزنید تا اطمینان حاصل کنید این کالا مناسب نیاز شماست، همه در حوزه «سواد دیجیتال» قرار دارند. در این فرایند، در واقع تمام عناصر سواد دیجیتال دیده می‌شوند:

**سواد دیجیتال
زمانی مطرح
می‌شود که
مهارت‌های
شناختی و فنی
برای یافتن، ارزیابی،
ایجاد و انتقال
اطلاعات به
کار گرفته شوند.**